

Ольга Дмитрівна ВОВЧАК

д.е.н., професор, Львівський національний університет імені І. Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8858-5386>e-mail: vovchak.olga@meta.ua**Надія Ярославівна ЮРКІВ**

д.е.н., професор, радник директора, Національний Інститут стратегічних досліджень

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4434-6698>e-mail: yurkiv_n@ukr.net**АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ**

У статті висвітлено сучасний стан фінансування потреб економіки України в умовах війни та з'ясовано роль фінансової, гуманітарної і військової допомоги Україні від держав-союзниць. Проаналізовано ключові джерела фінансування потреб держави, міжнародну допомогу, роль банківського сектору у підтримці економіки та структуру наданого Україні пакету допомоги від ЄС. Обґрунтовано важливість пільгового кредитування для фінансування оборонно-промислового комплексу. Виокремлено ключові засади Стратегії з розвитку кредитування, окреслено дискусійні положення стосовно цілей та пріоритетів кредитування, викладених в ній. Визначено напрями покращення ситуації у сфері фінансування оборонно-промислового комплексу та запропоновано практичні орієнтири щодо підвищення ефективності управління державними фінансами в умовах кризової нестабільності.

Ключові слова: воєнний стан, джерела фінансування, державні видатки, міжнародна фінансова підтримка, пакет допомоги ЄС, банківський сектор, кредитування в умовах війни, стратегічні пріоритети кредитування, повоєнне відновлення

ВСТУП

Сучасні реалії, зокрема масштабна військова агресія росії проти України, зумовили радикальні зміни у фінансовій системі держави та поставили перед економічними суб'єктами безпрецедентні виклики стосовно забезпечення стабільності та джерел фінансування. У складних умовах політичної, соціальної та економічної турбулентності, держава має забезпечити ефективне функціонування базових інституцій, підтримання національної безпеки, соціального захисту населення та стійкість фінансового сектору.

Військові дії істотно трансформували підхід до державних фінансів. Надзвичайну роль відіграє міжнародна фінансова підтримка, яка дає змогу реалізовувати соціальні програми, відновлювати критичну інфраструктуру та підтримувати обороноздатність країни. Водночас важливою залишається діяльність банківського сектору, що виконує функцію економічного буфера – через кредитування реального сектору, сприяння зайнятості, інвестиційної активності та поповненню державного бюджету.

У цих умовах особливо актуальним стає аналіз структури та динаміки державних видатків, ефективності їх розподілу й використання. Раціональне бюджетне планування, спрямоване на підтримку ключових сфер національної безпеки та економіки, потребує системних підходів і стратегічного бачення.

Так, вивчення трансформацій державних фінансів у воєнний період, визначення пріоритетів бюджетних видатків, а також розроблення стратегій їх оптимізації є необхідною умовою для забезпечення економічної стійкості та подальшого зростання України.

За умови ефективного поєднання міжнародної фінансової підтримки, внутрішнього кредитного ресурсу та національного бюджетного планування Україна спроможна забезпечити належний рівень фінансування економіки та обороноздатності в умовах воєнного стану, що сприятиме підвищенню економічної стійкості та прискоренню повоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематику становлення та розвитку фінансування України ґрунтовно досліджували провідні вітчизняні фахівці: О. Веклич, В.Г. Дем'янишин, Т. Захарченко, Н. Карпишин, К. Кватернюк, Г. Кірейцев, О.П. Кириленко, Л.В. Лисяк, З.М. Лободіна, І.О. Лютий, О. Москаль, С. Онішко, В. Опарін, В.М. Федосов, І.Я. Чугунов, С.І. Юрій та ін. У своїх працях вони заклали теоретичні основи функціонування публічних фінансів, окреслили інституційні засади бюджетної політики, активно досліджували загальні аспекти фінансування.

У дослідженнях О. Ареф'євої, А. Аслунда, М. Дзямучи, Г. Захмана, Т. Шмапковської, Г. Соломіна, М. Кахлера розглянуто питання фінансування антикризових заходів, ризик-менеджменту та формування економічної безпеки держави. З огляду на динаміку сучасних загроз (воєнна агресія, глобальні кризи), автори наголошують на потребі трансформації економік та фінансових моделей держави та розробленні адаптивних механізмів бюджетного реагування.

Дослідження експертів ЄБРР, МВФ, Світового банку також посідають чільне місце у вивченні фінансових інструментів розвитку, зокрема стосовно залучення міжнародної допомоги, покращення банківського регулювання та ефективного використання державних ресурсів.

Огляд наукових праць свідчить про наявність ґрунтовної теоретичної бази стосовно фінансового забезпечення, а втім, сучасні виклики: економічна нестабільність, глобалізація, воєнні ризики – зумовлюють потребу в інтеграції традиційних теорій з інноваційними підходами, розробленні адаптивних фінансових стратегій, вдосконаленні державної політики фінансування економічної безпеки, деталізації галузевих механізмів фінансування з урахуванням воєнних загроз.

МЕТА дослідження – аналіз особливостей фінансового забезпечення економіки України в умовах воєнного стану, зокрема, оцінювання механізмів залучення ресурсів, визначення ключових джерел фінансування та обґрунту-

вання пріоритетних напрямів підтримки економічної і оборонної спроможності держави.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення поставленої мети у роботі застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: методи аналізу та синтезу – для вивчення поточного стану фінансування економіки України в умовах війни, а також для структурування отриманих результатів; системний підхід – для комплексного оцінювання структури міжнародної фінансової допомоги та її інтеграції у бюджетну політику держави; порівняльний метод – для аналізу моделей фінансової підтримки в інших країнах, що перебували в умовах збройного конфлікту чи системної кризи; методи узагальнення та абстрагування дали змогу сформулювати висновки, окреслити рекомендації з удосконалення механізмів фінансового забезпечення в умовах обмежених ресурсів і підвищеної стратегічної невизначеності.

РЕЗУЛЬТАТИ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну, що стало кульмінацією загарбницької війни, яку росія розпочала у 2014 р. проти України з окупації Криму, постійно виникає потреба в додаткових коштах для фінансування зростаючих військових потреб, – починаючи з базових оборонних закупівель, пошуку ресурсу для виплат достатнього грошового забезпечення військовослужбовцям та, особливо зараз, пошуку коштів для інноваційного розвитку національного ВПК (military-tech) [1].

Ще у 2023 р. під час виступів на заході Ялтинської європейської стратегії у Києві заявлено про важливість розвитку нашого військово-промислового комплексу та наголошено, що інвестиції у цю галузь з боку держави вже сьогодні можна оцінювати в десятки мільярдів гривень. У майбутньому безумовно – це сотні мільярдів гривень для того, щоб розвивати, відновлювати, фактично робити потужним наш military-tech [2].

Аналіз сучасного стану фінансування всезростаючих потреб економіки України в умовах довготривалої війни свідчить про застосування низки різних джерел фінансових ресурсів (табл. 1).

Зокрема, за даними Міністерства фінансів України, у 2024 р. уряд залучив до бюджету 41,7 млрд дол. США іноземних кредитів і грантів. Потужну фінансову підтримку Україні надали:

- ЄС: 17,3 млрд дол. США (пільгове фінансування та гранти);
- США: 8,3 млрд дол. США (гранти);
- Міжнародний Валютний Фонд (МВФ): 5,3 млрд дол. США (пільгове фінансування);

- Японія: 4,3 млрд дол. США (пільгове фінансування, гранти, гарантія);
- Світовий банк: 3,2 млрд дол. США (пільгове фінансування);
- Канада: 1,8 млрд дол. США (пільгове фінансування);
- Велика Британія: 1 млрд дол. США (гарантія);
- Норвегія: 306 млн дол. США (гранти);
- Республіка Корея: 100 млн дол. США (пільгове фінансування);
- Банк розвитку Ради Європи: 11 млн дол. США (пільгове фінансування);
- Іспанія: 3 млн дол. США (гарантія).

Загалом від початку повномасштабної війни, міжнародні партнери спрямували до України 115,2 млрд дол. США бюджетної підтримки [3].

Це підтверджує, що міжнародна допомога є ключовим джерелом фінансування бюджету в умовах війни. Вона дала змогу в повному обсязі забезпечити видатки соціально-гуманітарного напрямку. Водночас аналіз виконання зобов'язань з надання фінансової, гуманітарної та військової допомоги Україні від держав-союзниць (від початку війни) вказує на недостатнє їх виконання.

Аналіз структури наданого пакету допомоги з боку ЄС (за 24.01.2022 – 31.10.2024 рр.) вказує, що на військові цілі припадає 45 %, на фінансові – 46 % та на гуманітарні – 9 %. Виходячи з аналізу, зобов'язання двосторонніх донорів становило 376 млрд євро, зокрема США зобов'язалися надати Україні 3 види допомоги на суму 119 млрд євро (31,6 %), а колективні інститути ЄС та його члени – на суму 201,3 млрд євро (53,3%) [4].

Втім, взяті зобов'язання двосторонніми донорами виконано лише на 60,7%. За зобов'язання надання фінансової допомоги в розмірі 200,9 млрд євро надано 91,1 млрд євро (45,3 %). З наведених даних є очевидним невиконання взятих зобов'язань державами-партнерами. Попри значні обсяги зобов'язаної міжнародної підтримки, фактичне виконання становить менше 2/3. Основну частину допомоги спрямовано на поточні бюджетні витрати, тоді як довгострокове фінансування відновлення залишається критично недостатнім. Це створює додаткові стратегічні ризики для післявоєнної реконструкції країни [4].

Водночас, за прогнозом Національного банку України (НБУ), очікувана допомога у 2025 р. становитиме 38,4 млрд дол. США [5]. За даними уряду, заплановано покрити дефіцит бюджету у 2025 р. за рахунок зовнішніх запозичень на 36,9 млрд дол., зокрема за рахунок коштів основних донорів: ЄС (11,9 млрд дол.), МВФ (2,7 млрд дол.) та надходжень від МБРР (США) (3,1 млрд дол.). Сума від інших кредиторів становитиме 19,1 млрд дол. Водночас економіка

Таблиця 1 – Аналіз ключових компонентів фінансового забезпечення економіки України у воєнний період [складено авторами]

Компонент	Характеристика	Висновок
1. Міжнародна фінансова допомога	Донори: ЄС, США, МВФ, Світовий банк, Японія, Канада. Джерела: гранти, кредити, військові облігації, заморожені активи росії.	Є ключовим джерелом наповнення бюджету. Забезпечує функціонування соціальної сфери та оборони.
2. Структура державних видатків	Бюджетні пріоритети: оборона (52%), соціальний захист, правопорядок, охорона здоров'я. Понад 90% – поточні витрати.	Відповідає воєнним викликам, але обмежує інвестиції у розвиток. Потребує післявоєнної перебудови.
3. Банківське кредитування	Зростання обсягів гривневих кредитів, активність програми «5-7-9%», стабілізація банківської системи.	Відновлюється кредитна активність, особливо для МСБ. Сектор виконує роль стимулятора економіки.

України може зрости на 4,3 % [6]. Основним джерелом фінансування у 2025 р. визначено Програму Extraordinary Revenue Acceleration (ERA).

Ці дані свідчать про те, що міжнародна допомога залишається критично важливою для покриття дефіциту бюджету України у 2025 р. Водночас, довгострокове фінансування відбудови залишається недостатнім, що потребує активації переговорів з донорами та пошуку нових механізмів фінансування.

Враховуючи нинішню ситуацію на фронті, масштаби руйнування економічного потенціалу, суттєві потреби в імпорті продукції військового призначення, енергоресурсів, інвестиційних товарів і сировини, зумовлюють значні потреби держави як у міжнародній фінансовій допомозі, так і пошуку власних джерел фінансування оборонно-промислового комплексу (ОПК). Досвід країн, що проходили через воєнні конфлікти та повоєнне відновлення країни свідчить, що в якості пріоритетів у кредитуванні економіки на цьому етапі розглядаються підприємства ОПК, критичної енергетичної інфраструктури, аграрного бізнесу, а також відновлення бізнесу на звільнених територіях. Оскільки війна в Україні продовжується, то важливим джерелом фінансування ОПК має стати його пільгове кредитування, як важливий складник національної безпеки та обороноздатності країни. Підтримка та забезпечення фінансової стійкості оборонних підприємств, їх здатності до інвестування в сучасні технології сприяє зміцненню національної безпеки країни та забезпечення її перемоги над ворогом.

Втім, попит на кредитні ресурси сьогодні є нижчим за довоєнний рівень. В результаті руйнування енергетичної інфраструктури є ризик його подальшого пригнічення. З метою покращення ситуації на кредитному ринку у червні 2024 р. Рада з фінансової стабільності НБУ схвалила на своєму засіданні Стратегію з розвитку кредитування (далі – Стратегія) [7].

Метою цієї Стратегії є забезпечення фінансовими ресурсами процесу відновлення енергетичної інфраструктури та активація позитивних трендів, які спостерігаються на ринку кредитування, шляхом стимулювання попиту, спрямованого на підвищення обороноздатності країни. На думку НБУ, ця Стратегія відображає цілісне бачення ключових засад розвитку кредитування в Україні та необхідних дій їх реалізації, які сприятимуть стійкому відновленню економіки країни. Одна з цілей Стратегії – забезпечення доступності кредитування: зробити банківське кредитування та кредитування з боку фінансових компаній доступнішим для населення та бізнесу, вдосконаливши процедури кредитування, запровадивши умови відповідального кредитування, мінімізувавши юридичні ризики під час надання кредитів. Підвищення ролі фінансових компаній у кредитуванні пропонується шляхом запровадження пруденційних нормативів, системи управління ризиками, вимог до бухгалтерського обліку.

Зазначимо, що окремі положення Стратегії мають низку дискусійних моментів, незважаючи на те, що за оцінкою Ради фінансової стабільності, вона створювалася в умовах макрофінансової стабільності (як результат напольєгливої роботи Збройних Сил України, безпрецедентної фінансової підтримки міжнародних партнерів, злагодженої та вдалої політики Уряду України, НБУ та

інших центральних органів державної влади). Це стосується як переліку цілей цієї Стратегії, пріоритетів кредитування, так і пропонованого розміру облікової ставки НБУ як монетарного інструменту регулювання фінансової сфери, за допомогою якої регулятор встановлює орієнтир стосовно вартості залучених та розміщених грошових ресурсів для суб'єктів грошово-кредитного ринку.

На нашу думку, встановлений у Стратегії рівень облікової ставки радше прив'язано до вартості ОВДП (облігації внутрішніх державних позик України) – перевернутий дизайн тих ставок, що встановлюються НБУ, де ставка за 3-місячні сертифікати в 16 % є значно вищою від облікової ставки 13%.

Тому, анонсуючи позитивний рівень облікової ставки НБУ на рівні 13,5% станом на 1 червня 2024 р., варто порівнювати її не з рівнем 31 грудня 2019 року, а з розміром облікової ставки за період з 12.06.2020 р. до 14.03.2021 р. – 6 %, що сприятиме здешевленню кредитування [6].

Тож, враховуючи світову практику, природа сертифікатної ставки має бути найменшою, щоб банки могли також заробляти на залишках грошей після їх максимального використання для кредитування та іншого реального інвестування. А вже до кризи 2008 р. сертифікатів взагалі не було. Сьогодні завищена дохідність державних облігацій обтяжує бюджет у масштабах, які можна порівняти з витратами на оборону. Завдяки такій практиці банківський сектор під час війни забезпечив надприбутковість діяльності державних та комерційних банків саме через високу дохідність депозитних сертифікатів і державних облігацій ОВДП, неконтрольований обсяг яких сягає понад пів трильйона гривень.

Високий рівень облікової ставки НБУ має також негативний вплив на зростання витрат бюджету для здешевлення кредитів за державною програмою «5-7-9%», оскільки різниця між пільговою ставкою і фактичними ставками банків покривається за рахунок коштів бюджету.

Вважаємо, що рівень облікової ставки має бути наближеним до низької інфляції, за якого потреба в компенсаціях з бюджету пільгових кредитних ставок значно відпаде, що, зі свого боку, буде слугувати додатковим джерелом наповнення бюджету, а також забезпечить виконання структурного маяка МВФ зі звуження формули «5-7-9».

Як свідчить банківська практика, кредитний портфель вітчизняних банків, починаючи з середини 2023 р., має тенденцію до зростання як в сегменті бізнесу, так і в сегменті кредитування населення, тоді як обсяг наданих кредитів підприємствам ОПК є суттєво обмеженим. Зауважимо, що в Стратегії пріоритетними напрямками кредитування в умовах воєнного стану визначені саме такі підприємства поряд із забезпеченням фінансовими ресурсами процесу відновлення енергетичної інфраструктури, що спрямовано на підвищення обороноздатності країни.

Отже, відповідно до визначених пріоритетів необхідно стимулювати попит на кредитування розвитку ОПК та забезпечення перемоги над ворогом. Особливу роль у такому кредитуванні має відводитися державним банкам через сприяння збільшенню їх ризик-апетиту до кредитування життєздатних та економічно обґрунтованих проєктів у пріоритетних напрямках. Державні банки повинні забезпечити передусім кредитування підприємств ОПК, на другому місці має бути кредитування соціального житла для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), щоб у

майбутньому забезпечити відбудову зруйнованої економіки. Водночас всі інші напрями мають кредитувати комерційні банки.

Відповідно до запропонованих змін стратегічним пріоритетом банківського кредитування має бути розвиток ОПК для перемоги над ворогом, що зумовлює коригування стратегічних цілей та заходів з реалізації Стратегії з боку НБУ, Міністерства фінансів України та Міністерства економіки України.

З огляду на те, що рішення Ради з фінансової стабільності (відповідно до п. 9 Положення про Раду з фінансової стабільності, затвердженого Указом Президента України від 24 березня 2015 р.), носять рекомендаційний характер, пропонуємо НБУ розробити заходи із пріоритетності кредитування оборонних підприємств державними банками і внести відповідні зміни у розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 821-р «Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках» [8].

Застосування кредитного ринку в Україні для забезпечення розвитку національного ОПК має стати важливим джерелом коштів для виробництва ефективного, стратегічного та інноваційного виду озброєння для перемоги над ворогом.

Одним з досягнень України у 2024 р. стало залучення коштів, що буде забезпечено майбутніми доходами від заморожених активів росії в межах G7 ERA Mechanism обсягом 50 млрд дол. США. Голова Єврокомісії Уреула фон дер Ляйен (Ursula von der Leyen) на саміті G7 в Італії 13 червня 2024 р. підтвердила готовність країн G7 виділити Україні ці кошти [8]. Щоб підтримати Україну, 24 квітня 2024 р. Президент США підписав Закон «Про відновлення економічного процвітання та можливостей для українців» (Rebuilding Economic Prosperity and Opportunity (REPO) for Ukrainians Act (РЕПО), що дозволяє США передати Україні до 5 млрд дол. США заморожених активів росії. Закон пропонує надати Президенту США повноваження конфіскувати суверенні активи росії, які прямо або опосередковано належать їхньому уряду, Центробанку та Російському фонду прямих інвестицій за встановленим механізмом.

За інформацією віце-президента Єврокомісії, єврокомісара з питань торгівлі Валдіса Домбровскіса, у 2025 р. ЄС надасть Україні 35 млрд євро фінансової допомоги в рамках ініціативи G7 ERA та програми Ukraine Facility [9].

Список використаних джерел

1. Юрків Н.Я., Шемяев В.М. Military-tech: особливості та шляхи розвитку в Україні. Соціально-економічний стан в умовах воєнного часу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (19 лютого 2024 р., м. Суми). Суми, 2024. С. 65–67.
2. Всі кошти, які заробляє Україна, йдуть на оборону – Денис Шмигаль (2023). URL: <https://yes-ukraine.org/ua/news/vsi-koshti-yaki-zaroblyaye-ukrayina-ydut-na-oboronu-denis-shmigal>
3. Мінфін: Партнери з розвитку, які надали бюджетну підтримку Україні у 2024 році URL: https://mof.gov.ua/uk/news/development_partners_that_provided_ukraine_with_over_41_billion_in_budget_support_in_2024
4. Kiel Institute for the World Economy. Ukraine Support Tracker Data. URL: <https://www.ifw-kiel.de/publications/ukraine-support-tracker-data-20758/>
5. Міжнародна допомога Україні у 2025 році: на що очікує влада: URL: <https://unn.ua/news/mizhnarodna-dopomoha-ukraini-u-2025-rotsi-na-shcho-ochikuie-vlada>
6. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/>
7. Стратегія з розвитку кредитування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-z-rozvitku-kredituvannya>
8. Про схвалення прогнозного показника надходжень доходів бюджету у 2025 році: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2024 № 821-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-p>

Аналіз підтверджує, що поєднання зовнішньої допомоги, внутрішнього кредитування та бюджетної політики дає Україні змогу підтримувати економіку та обороноздатність у надзвичайних умовах. Водночас ефективність залежить від подальшої координації між державними інституціями, банківським сектором і міжнародними партнерами.

За умови ефективного поєднання міжнародної фінансової підтримки, внутрішнього кредитного ресурсу та раціонального бюджетного планування Україна спроможна забезпечити належний рівень фінансування економіки та обороноздатності в умовах воєнного стану, що сприятиме підвищенню економічної стійкості та прискоренню повоєнного відновлення.

ВИСНОВКИ

Міжнародна фінансова підтримка є критично важливою для забезпечення поточних потреб українського бюджету в умовах воєнного стану. Основними донорами є ЄС, США, МВФ та інші міжнародні інституції, а частка допомоги, спрямованої саме на бюджетну стабільність, перевищує 45 %. Структуру бюджетних видатків України значно зосереджено на військових та соціальних цілях, що відповідає вимогам часу, однак обмежує можливості для інвестицій у розвиток та відновлення. Фінансова допомога виконується неповністю: із загальних зобов'язань на понад 200 млрд євро фактично надано менш як половину, що створює ризики фіскальної незбалансованості та гальмує процеси відбудови. Водночас банківський сектор поступово стабілізується та нарощує кредитування, особливо для малого і середнього бізнесу, що свідчить про внутрішню спроможність підтримки економіки навіть в умовах війни.

Для посилення фінансової стабільності держави важливо поєднувати зовнішні джерела з внутрішніми резервами, забезпечуючи водночас прозорість, ефективність та цілкове використання коштів.

З метою покращення ситуації важливо: активувати дипломатичні зусилля з підвищення рівня виконання зобов'язань з боку міжнародних донорів, зокрема для фінансування довгострокових проєктів оборонного характеру; оптимізувати структуру бюджетних витрат, забезпечивши збалансованість між короткостроковими потребами оборони і соціального захисту та довгостроковими інвестиціями в розвиток; розширити доступ суб'єктів господарювання до пільгового кредитування, а також підвищити прозорість і результативність використання бюджетних коштів.

9. G7 підтвердили передачу Україні 50 млрд доларів під заставу активів РФ. URL: <https://www.dw.com/ru/strany-g7-podtverdili-peredacu-ukraine-50-mlrd-dollarov-pod-zalog-rossijskih-aktivov/a-6935>

References

1. Yurkiv N.Y., Shemaiev V.M. Military-tech: Features and development paths in Ukraine. *In Socio-economic state in wartime: Proceedings of the International Scientific-Practical Conference* (Sumy, Feb 19, 2024). Sumy, 2024. pp. 65–67. (in Ukrainian).
2. All funds earned by Ukraine go to defense – Denys Shmyhal. (2023). URL: <https://yes-ukraine.org/ua/news/vsi-koshti-yakizaboblyaye-ukrayina-ydut-na-oboronu-denis-shmigal> (in Ukrainian).
3. Ministry of Finance of Ukraine. Development partners provided Ukraine with over \$41 billion in budget support in 2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/development_partners_that_provided_ukraine_with_over_41_billion_in_budget_support_in_2024 (in Ukrainian).
4. Kiel Institute for the World Economy. Ukraine Support Tracker Data. URL: <https://www.ifw-kiel.de/publications/ukraine-support-tracker-data-20758/>
5. International aid to Ukraine in 2025: What the authorities expect. URL: <https://unn.ua/news/mizhnarodna-dopomoha-ukraini-u-2025-rotsi-na-shcho-ochikuie-vlada> (in Ukrainian)
6. National Bank of Ukraine. (2024). *Statistics portal*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/> (in Ukrainian)
7. National Bank of Ukraine. (2024). *Credit development strategy*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-z-rozvitku-kredituvannya> (in Ukrainian)
8. On approval of the forecast revenue indicator for 2025 Order № 821-p of Cabinet of Ministers of Ukraine dated 2024, August 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-p> (in Ukrainian).
9. G7 confirms transfer of \$50 billion to Ukraine backed by Russian assets. <https://www.dw.com/ru/strany-g7-podtverdili-peredacu-ukraine-50-mlrd-dollarov-pod-zalog-rossijskih-aktivov/a-6935> (in Ukrainian).

Olha VOVCHAK

Doctor of Economics, Professor, Ivan Franko National University of Lviv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8858-5386>

e-mail: vovchak.olga@meta.ua

Nadiia YURKIV

Doctor of Economics, Professor, director's advisor, The National Institute for Strategic Studies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4434-6698>

e-mail: yurkiv_n@ukr.net

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF FINANCING THE NEEDS OF THE ECONOMY OF UKRAINE IN WAR CONDITIONS

This paper analyzes the current state of financial support for Ukraine's economy under the conditions of prolonged war, focusing on the diversified structure of funding sources. The study emphasizes the pivotal role of international aid—financial, military, and humanitarian – as a cornerstone of national budget stability, especially for sustaining essential social and humanitarian expenditures. Despite substantial commitments from allied countries, the research reveals a significant discrepancy between pledged and disbursed support, underscoring concerns over timely and sufficient external funding. Particular attention is paid to the structure of EU aid and its distribution, while highlighting the critical shortage of long-term financing for post-war recovery. The analysis justifies the strategic importance of concessional lending to the defense-industrial complex as a key element in strengthening national security and wartime resilience. The paper reviews the core principles set out in Ukraine's Credit Development Strategy and explores the institutional framework required for its implementation. It identifies a range of controversial issues within the Strategy, such as the prioritization of credit allocation and the use of the National Bank of Ukraine's key policy rate as a monetary instrument. State-owned banks should primarily ensure lending to defense-industrial enterprises, with secondary priority given to financing social housing projects for internally displaced persons (IDPs), as a foundation for rebuilding the destroyed economy in the future. Meanwhile, all other lending areas should be handled by commercial banks. Given effective coordination between international financial support, domestic credit resources, and sound fiscal planning, Ukraine is capable of maintaining an adequate level of economic and defense financing under martial law. This, in turn, will contribute to strengthening economic resilience and accelerating post-war recovery. It has been substantiated that, in order to improve the situation, it is important to intensify diplomatic efforts to increase the fulfillment rate of commitments made by international donors, particularly in financing long-term defense-related projects. Additionally, it is crucial to optimize the structure of budget expenditures by ensuring a balance between short-term defense and social protection needs and long-term investments in development.

Keywords: martial law, sources of financing, government spending, international financial support, EU aid package, banking sector, lending in wartime, strategic lending priorities, post-war recovery